

2.3.3. Kriteriji isključenja

2.3.3.1. Kriteriji isključenja kod sudjelovanja u postupcima nabave i ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava

Gospodarski subjekt će biti isključen iz sudjelovanja u postupcima nabave i dodjele bespovratnih sredstava ukoliko je:

- a) u stečaju, podložan stečajnim ili likvidacijskim postupcima, njegovom imovinom upravlja likvidator ili sud, u sporazumu je s vjerovnicima, njegove poslovne aktivnosti se suspendiraju ili se nalazi u bilo kakvoj situaciji koja proizlazi iz sličnog postupka predviđenog nacionalnim zakonima i propisima;
- b) utvrđeno pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom kako gospodarski subjekt krši obveze koje se odnose na plaćanje poreza ili doprinose socijalne sigurnosti u skladu sa zakonom države u kojoj je osnovan, sa zakonom države u kojoj je smješteno tijelo s ugovornim ovlastima ili sa zakonom države u kojoj se provodi ugovor;
- c) utvrđeno pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom kako je gospodarski subjekt kriv za teške profesionalne propuste zbog kršenja primjenjivih zakona, propisa ili etičkih standarda struke kojoj gospodarski subjekt pripada, ili sudjelujući u bilo kakvom bespravnom ponašanju koje utječe na njegov profesionalni kredibilitet i to u slučaju kada takvo ponašanje označava pogrešnu namjeru ili grubu nepažnju, što osobito uključujući slijedeće:
 - i. nepažnjom ili prijevaram ne prikazuje informacije potrebne za provjeru odsutnosti razloga za isključivanje ili ispunjenje kriterija za odabir ili izvršenja ugovora;
 - ii. sklapa sporazum s drugim gospodarskim subjektima s ciljem narušavanja tržišnog natjecanja;
 - iii. krši prava intelektualnog vlasništva;
 - iv. pokušava utjecati na proces donošenja odluka ugovornog tijela tijekom postupka nabave;
 - v. pokušava dobiti povjerljive informacije koje bi mu mogle dati izrazitu prednost u postupku nabave;
- d) utvrđeno konačnom presudom da je gospodarski subjekt kriv za slijedeće stavke:
 - vi. prijevaru, u smislu članka 1. Konvencije o zaštiti financijskih interesa Europske zajednice, sastavljene Zakonom o Vijeću 26. srpnja 1995. godine¹;
 - vii. korupciju, kako je definirano u članku 3. Konvencije o borbi protiv korupcije koja uključuje službenike Europske zajednice ili službenike država članica Europske unije, sastavljena 26. svibnja 1997. godine² i u članku 2. stavku 1. Okvirne odluke vijeća 2003/568/JHA³, kao i korupciju kako je određeno zakonom države u kojoj se ugovorno tijelo nalazi, u kojoj je gospodarski subjekt osnovan ili u kojoj se izvršava ugovor;
 - viii. sudjelovanje u kriminalnoj organizaciji, kako je definirano u članu 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/841/JHA⁴;

¹ OJ C 316, 27.11.1995., str.48.

² OJ C 195, 25.6.1997., str. 1.

³ OJ L 192 , 31.07.2003., str. 54.

⁴ OJ L 300, 11.11.2008., str. 42.

- ix. pranje novca ili financiranje terorizma, kako je definirano u članku 1. Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵;
- x. kaznena djela povezana s terorizmom ili kaznena djela povezana s terorističkim aktivnostima, kako je definirano u člancima 1. i 3. Okvirne odluke Vijeća 2002/475/JHA⁶ ili poticanje ili pomaganje i poticanje te na taj način pokušavajući počiniti takva kaznena djela, kako je navedeno u članku 4. Okvirne odluke;
- xi. organiziranje dječjeg rada ili drugog oblika trgovanja ljudima kako je definirano u članku 2. Direktive 2011/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁷;
- e) gospodarski subjekt pokazao značajne nedostatke u ispunjavanju glavnih obveza izvršenja ugovora financiranog od strane EU, što je dovelo do njegovog prijevremenog raskida ili do uključivanja likvidirane štete ili drugih ugovornih kazni koje su otkrivene nakon prijave, revizije ili istrage od strane ovlaštenog dužnosnika, OLAF-a ili Suda revizora;
- f) utvrđeno pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom kako je gospodarski subjekt počinio nepravilnost u smislu članka 1. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/951⁸;

U slučajevima iz točaka c), d) i f), u nedostatku pravomoćne presude ili konačne upravne odluke ili u slučaju točke e), kada ugovorno tijelo raspolaže uspostavljenim činjenicama ili drugim nalazima, isključit će gospodarskog subjekta na temelju preliminarnog razvrstavanja zakona uzimajući u obzir preporuku neovisnog tijela⁹ kako bi se osigurala centralizirana procjena navedenih situacija. U neizravnom upravljanju, prema potrebi i u skladu s financijskim i delegacijskim ugovorima, naručitelj će prosljeđivati informacije Povjerenstvu i Komisiji.

Ugovorno tijelo isključuje gospodarskog subjekta ako je osoba koja je članica upravnog ili nadzornog tijela ili ima ovlasti zastupanja, odlučivanja i kontrole u situaciji navedenoj u točkama c), d), e) ili f). Ovo se odnosi i na fizičke ili pravne osobe koje preuzimaju neograničenu odgovornost za dugove tog gospodarskog subjekta u situacijama iz točke a) i b).

Točka a) ne odnosi se na kupnju zaliha po posebno povoljnim uvjetima od bilo kojeg dobavljača koji završava svoje poslove ili od likvidatora stečaja putem aranžmana s vjerovnicima ili sličnim postupkom prema nacionalnom zakonu. Ugovorno tijelo ne smije isključiti gospodarskog subjekta ako može dokazati da su donesene adekvatne mjere¹⁰ koje osiguravaju njezinu pouzdanost, osim u slučajevima navedenim u točki d) gdje je neophodno za kontinuitet usluge usvajanje mjera za otklanjanje, gdje bi samo isključenje bilo nerazmjerno.

⁵ OJ L 309, 25.11.2005., str. 15.

⁶ OJ L 164, 22.6.2002., str. 3.

⁷ OJ L 101, 15.4.2011., str. 1.

⁸ OJ L 312, 23.12.1995., str. 1

⁹ Odbor se sastoji od stalnog nezavisnog predsjedatelja visoke razine (izabranih od bivših članova Suda revizora, Suda pravde ili bivših dužnosnika s najmanje rangom ravnatelja u instituciji EU, a ne Komisiji), dva predstavnika Komisije i jednog predstavnika tijela s ugovornim ovlastima.

¹⁰ Te mjere mogu uključivati: (a) mjere za utvrđivanje podrijetla situacija koje dovode do isključenja i konkretne tehničke, organizacijske i kadrovske mjere unutar relevantnog poslovnog područja gospodarskog subjekta, primjereno ispravljanje ponašanja i sprječavanje njegovog daljnjeg pojavljivanja; (b) dokaz da je gospodarski subjekt poduzeo mjere za naknadu štete ili štete nanosene financijskim interesima Unije zbog temeljnih činjenica koje dovode do isključenja.; (c) dokaz da je gospodarski subjekt platio ili osigurao isplatu bilo koje novčane kazne koju nameće nadležno tijelo ili bilo koji porez ili doprinose za socijalno osiguranje.

2.3.3.2. Odbijanje iz određenog postupka

Ugovorno tijelo neće dodijeliti ugovor za određeni postupak nabave gospodarskom subjektu koji:

- a) se nalazi u jednoj od situacija iz poglavlja 2.3.3.1.;
- b) je pogrešno predstavio podatke koje je naručitelj zatražio kao uvjet za sudjelovanje u postupku ili nije dostavio te podatke;
- c) je prethodno bio uključen u pripreme dokumenata nabave, gdje je navedeno narušavanje natjecanja koje se ne može otkloniti na drugi način;

Prije donošenja odluke o odbijanju gospodarskog subjekta u određenom postupku, ugovorno tijelo daje gospodarskom tijelu mogućnost ažuriranja dokumenata. Ovo se ne primjenjuje kada je odbijanje opravdano odlukom o isključenju koja je već poduzeta prema odjeljku 2.3.3.1..

Ako ugovorno tijelo postane svjesno situacije izuzimanja preporučene od strane Komisije kao u situacijama iz odjeljka 2.3.3.1., evaluacija neće biti obustavljena. Ako se ugovor dodjeljuje dotičnom subjektu/osobi, dodjela će biti suspendirana sve dok odbor ne donese svoju preporuku i odluku da se entitet/osoba o kojoj je riječ isključi. Ako je situacija isključenja potvrđena, relevantni entitet/osoba bit će odbijen iz postupka te će ugovor biti dodijeljen drugom ponuditelju s popisa. Ukoliko je potrebno, ugovorno tijelo može tražiti od ponuditelja da produže razdoblje valjanosti ponude u skladu s navedenim. Za potpore pogledajte odjeljak 6.3.3..

2.3.3.3. Dokazi koje je potrebno osigurati

A) Izjava o nepostojanju osnova za isključenje

Kandidati, ponuditelji i podnositelji zahtjeva moraju potpisati izjavu zajedno s njihovim prijavama u kojoj potvrđuju da ne spadaju u bilo koju od situacija isključenja navedenima u odjeljcima 2.3.3.1. i 2.3.3.2. i, gdje je to primjenjivo, da su poduzeli odgovarajuće mjere za otklanjanje stanja. Entitet na čiji se kapacitet namjeravaju oslanjati i podugovaratelji daju istu izjavu. Ugovorno tijelo prihvaća Europski jedinstveni dokument nabave (ESPD)¹¹ kao alternativu deklaraciji. Za ugovore o nabavi u vrijednosti od 20.000 EUR ili manje, tijelo s ugovornim ovlastima ne mora zahtijevati deklaraciju, ovisno o procjeni rizika. Za bespovratna sredstva od 60.000 EUR i manje, potrebna je deklaracija.

B) Dokazna dokumentacija

Kada je to posebno tražilo tijelo s ugovornim ovlastima i kada je to potrebno kako bi se osiguralo pravilno vođenje postupka, kandidati i ponuditelji te entiteti na čiju se sposobnost ponuditelji oslanjaju moraju osigurati:

- a) primjerene dokaze da nisu u situaciji isključivanja;
- b) informacije o osobama koje su članovi njegovog upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela i koje imaju ovlasti zastupanja, odlučivanja ili kontrole da jedan ili više tih osoba ne spadaju u odgovarajuće izuzeće;
- c) primjereni dokaz da su fizičke ili pravne osobe koje preuzmu neograničenu odgovornost za dugove da gospodarski subjekt nije u situaciji navedenoj u točkama a) ili b) odjeljka 2.3.3.1..

Za ugovore o nabavi s jednakom ili većom vrijednošću od međunarodnih pragova (usluge < 300.000 EUR, opskrba < 300.000 EUR, radovi < 5.000.000 EUR), nakon obavijesti o dodjeli ponuditelj kojemu se

¹¹ Standardna elektronička deklaracija za kriterije isključenja i odabira stvorena prema Direktivi 2014/24/EU Europske unije, Parlamenta i Vijeća od 26. Veljače 2014. godine.

odjeljuje ugovor (uključujući i članove konzorcija) mora dostaviti dokaze da ne postoje osnove za isključenje, osim ako takvi dokazi već nisu bili podneseni ranije u postupku nabave.

U ograničenim procedurama za usluge i za natjecateljski dijalog, navedeni popratni dokumenti moraju biti poslani zajedno s natječajnom dokumentacijom i ovjereni od strane naručitelja prije potpisivanja ugovora s odabranim ponuditeljem. U ograničenim procedurama za radove popratni dokumenti moraju biti poslani zajedno s prijavom. Potvrda o nepostojanju osnova za isključenje svih kandidata pozvanih na natječaj mora biti ovjerena. Osim toga, ponuditelji i kandidati moraju potvrditi da situacija nije izmijenjena od datuma izdavanja dokazne dokumentacije.

Ondje gdje je to izričito tražilo tijelo s ugovornim ovlastima, odabrani ponuditelj mora podnijeti dokumentirani dokaz da se proizvođač ne nalazi niti u jednoj od situacija za isključenje. Ugovorno tijelo će odustati od obveze podnošenja dokaznih dokumenata: (i) u slučaju međunarodne organizacije; (ii) ukoliko može besplatno pristupiti nacionalnoj bazi podataka; i (iii) ako je takav dokaz podnesen tijelu s ugovornim ovlastima za drugi postupak, a pod uvjetom da datum izdavanja dokumenta ne prelazi jednu godinu. Za ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava ne zahtijeva se dokumentirani dokaz.

Kao zadovoljavajući dokaz da kandidat ili ponuditelj nije u jednoj od situacija opisanih u:

- točkama a), c), d) ili f) odjeljka 2.3.3.1. (Kriteriji isključenja iz sudjelovanja u postupcima nabave), naručitelj će prihvatiti nedavni izvadak iz sudske evidencije ili, ukoliko to nedostaje, nedavnu istovjetnu ispravu izdanu od strane pravosudnog ili upravnog tijela u državi poslovnog nastana čime se dokazuje da su uvjeti zadovoljeni;
- točkama a) ili b) odjeljka 2.3.3.1. (Kriteriji isključenja iz sudjelovanja u postupcima nabave), naručitelj prihvaća nedavnu potvrdu izdanu od strane nadležnog tijela države.

Ukoliko potvrda nije izdana u dotičnoj državi¹², može se zamijeniti prisegom/ službenom izjavom pred sudom ili javnim bilježnikom ili, u nedostatku toga, službenom izjavom pred upravnim tijelom ili kvalificiranim stručnim tijelom u državi poslovnog nastana.

Dokumenti mogu biti izvornici ili kopije, međutim izvornici moraju biti dostupni na zahtjev naručitelja. Datum izdavanja dostavljenih dokumenata ne smije biti stariji od godinu dana prije datuma podnošenja ponude. Ukoliko popratni dokumenti nisu napisani na jednom od službenih jezika Europske unije, mora biti priložen prijevod na jezik postupka nabave. Ako su dokumenti na službenom jeziku Europske unije, ali ne i na jeziku postupka nabave, isti moraju biti prihvaćeni. Ipak, strogo se preporuča predati prijevod na jeziku postupka nabave kako bi se olakšala evaluacija dokumenata.

Delegirana tijela s ugovornim ovlastima mogu se, ukoliko je potrebno, konzultirati s relevantnom komisijom za usluge kako bi se procijenila situacija kandidata, ponuđača ili podnositelja zahtjeva.

Imajte na umu da, prije isključivanja kandidata, ponuditelja ili podnositelja zahtjeva iz postupka nabave ili dodjele bespovratnih sredstava, valja razmotriti načela kao što su pravo na obranu i razmjernost. U tu svrhu, treba osigurati proturječni postupak s kandidatom, ponuditeljem ili podnositeljem zahtjeva.

Prije donošenja odluke o dodjeli, naručitelj mora provjeriti ima li u sustavu zabilježenih slučajeva ranog otkrivanja i isključivanja uključenih strana (tj. podnositelja zahtjeva, kandidata ili ponuditelja,

¹² Informacije iz 28 država članica Europske unije, jedne države kandidata (Turska) i država EEA-a o različitim oblicima dokumenata koji su izdani/prihvatljivi u svakoj od država i koji su dostupni putem alata eCERTIS, a kojim upravlja Opća uprava za unutarnje tržište i usluge: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/ecertis/>.

uključujući zajednice ponuditelja, povezane entitete, naznačene proizvođače i pojedinačne stručnjake). Ukoliko tijelo s ugovornim ovlastima ograniči broj kandidata koji su pozvani na dostavu ponude ili punog prijedloga, moraju biti provedene provjere prije odabira kandidata.

Sustav ranog otkrivanja i isključenja (EDES) je baza podataka koja sadrži ograničene informacije o trećim osobama koje bi mogle predstavljati prijetnju financijskim interesima EU. Sustav ranog otkrivanja i isključenja zamijenio je Sustav ranog upozoravanja i Središnju bazu podataka o isključenju 01. siječnja 2016. godine.

Svrha ovog sustava je olakšati:

- rano otkrivanje rizika koji ugrožavaju financijske interese Unije nakon informacija koje pružaju OLAF, ovlašteni službenici Komisije, europski uredi, izvršne agencije i druge institucije ili subjekti koji provode proračun EU neizravnim i zajedničkim upravljanjem;
- isključenje gospodarskih subjekata koji su u jednoj od situacija koje predstavljaju osnove za isključenje navedenih u odjeljku 2.3.3.1.
- uvođenje novčane kazne za gospodarski subjekt u skladu s točkom 2.3.4.

i poticanje tijela s ugovornim ovlastima u različitim situacijama za poduzimanje odgovarajućih mjera predviđenih zakonodavstvom Unije radi zaštite financijskog interesa Europske unije.

Ugovorno tijelo ne može sklopiti ugovor s entitetima koji su zabilježeni u EDES-u kao entiteti s osnovom za isključenje.

Ukoliko je bilo koja od uključenih strana zabilježena na razini ranog otkrivanja, trebaju se primjenjivati mjere za jačanje nadzora tijekom izvršenja ugovora i plaćanja.

Treća strana ima pravo biti obaviještena o podacima sadržanima u bazi podataka, na njezin zahtjev računovodstvenom službeniku Komisije.

Ukoliko naručitelj donese odluku o isključenju ponuditelja ili podnositelja zahtjeva, dužan je o istome obavijestiti gospodarskog subjekta navodeći da je njegova ponuda/prijava neprikladna (za situacije pod odjeljkom 2.3.3.1.) ili nepravilna (za situacije iz odjeljka 2.3.3.2. pod točkama b) i c)). Ukoliko je proizvođač ili subjekt na čiji se kapacitet oslanja kandidat ili ponuditelj u situaciji za isključenje, ugovorno tijelo mora zahtijevati zamjenu.